

ZGODNJA DANICA.

KATOLISK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrlet leta 1 gl. 20 kr. V tiskarnici sprejmana za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLIII.

V Ljubljani, 19. grudna 1890.

List 51.

Okrožnica

sv. Očeta do italijanskih škofov, duhovstva in ljudstva.

Leon XIII

časitim Bratom in ljubljanim sinom pozdrav in apostolski blagoslov!

(Dalje.)

10. Sv. Oče dalje dokazujejo, kako da je vera in sv. Cerkev potrebna Italiji. Pišejo namreč:

Za Italijo pa bode ta zguba (vere) dvakrat občutljiva. Njene naj boljši prednosti, ki so ji tako dolgo časa med olikanimi narodi pripravljale prostor na verhuncu, se od vere ločiti ne dajo. Vera je te prednosti vzrokovala ali pa jim njih naj lepši vzore (izglede) odkazovala, jih gojila, podpirala in množila. Očitna prostost je svoje polje nahajala v mestnih okoliščinah, duh bojne hrabrosti pri tolikih podjetjih v prid vere in zoper zaklete sovražnike kerščanskega imena; goja učenosti pa na vseučiliščih, od Cerkve vstanovljenih, od nje pospeševanih in s prednostmi obdarovanih, ki so bile domovi nauk. Umetnosti enako so svoje prostorije našle v premnogih spominkih vsaktere verste, ki so nasejani po Italiji. Enako vstanove v pomoč revnim, ubožnim, delavcem. Pa toliko naprav keršč. ljubezni, toliko pribežališč, ktera so se odpirala vsakteri potrebi in nesreči. In poslednjič tolikero družb in zadrug, ki so vstajale pod zavetjem sv. Cerkve. Vera ima v sebi neumerljivo moč življenja, ker ona sama izhaja iz nebes; ona ima v svojem področju prave zaklade pomočkov za potrebe vsih časov in vsaktere olikavne dobe, in ona prečudno vé in zna vse to dobro rabiti. Kar je o drugih časih vedela delati, to premore tudi zmiraj še dan danes z

vedno novo in mladostno krepkostjo. Torej, Italijo oropati njene vere se pravi, z enim udarcem razdjati njene naj rodovitniše in blaženejše življenja vire.

11. Zdaj nasleduje dokazovanje, da italijanska vlada, ktera se bojuje proti Papežu in Cerkvi, pospešuje s tem socijalno demokracijo (rudečkarstvo); vera sama pa je zmožna demokraciji orožje uzeti. Okrožnica pravi:

Ena naj večih nevarnosti za sedanje družbinstvo so nadalje socijalistiška rovarstva, ktera žugajo družbinstvo v temelju razdjati. Italija ni brez teh nevarnosti, in če tudi so druge dežele bolj okužene od tega prekucijskega duha, vendar ta nesreča tudi v njenem drobu grize in dan na dan dobiva več moči. Nevarna lastnija tega gibanja, velika sila, ki je v njegovi vredbi, njegovi prederzni nameni vsim močem, ki želé red ohraniti, nalagajo potrebo, da naj se zedinijo, da vzajemno zajezi napredovanje rovarjev in odvernejo njihovo zmago. Teh moči naj imenitniša pa je vera in Cerkev: brez teh tudi naj ostreje postavodajstvo, naj bistrejša pravica, celo oborožena moč nič ne opravi, ne zadostuje. Ob času ljuškega preseljevanja barbari niso bili premagani z močjó orožja, ampak samo in edino s krepostmi kerščanske vere, ktera je posegla v duhove in je njih divjačnost ukrotila, ker je serca omečila in jih sprejemne storila za glas resnice in evangeljske postave. Tako tudi proti zbučanje današnjih nezadovoljnih gromad ni drugzega terdnega jezú, kakor le zveličavna verska moč. Le-tá med zmotena množtva posveti z baklo svoje resnice in vlija v razdražena serca olje svetih čednosti in nauk Kristusovih; in s tem jih tako predela, da začno vest poslušati in se svojih dolžnosti zavedati, to pa še predno zunanja

sila razdivjane strasti oberzda. Vero zatirati se tedaj pravi, Italijo oropati naj močnejši brambce zoper sovražnika, kateri dan na dan bolj straši s svojo pošastno silovitostjo.

12. Nadaljna obravnava pojasnuje, da italijanska vlada, ktera preganja Papeža in Cerkev, ta vlada notranji in zunanji deželski varnosti nezmerno škodo dela, Papež pišejo takole:

Pa to še ni vse. Kakor borba zoper vero na Laškem na družbinskem polji celo versto hujav na dan spravlja, tako je sovraštvo zoper sveti Stol in Papeža tudi na deželskem (politiškem) polji vir narveče škode. Tudi tega ni treba več dokazovati: Mi le samo to, kar je že pred nami, povzamemo s kratkimi besedami.

Nasledek vojske zoper Papeža je neogibljivo obžalovanja vredno razterganje Italije, mislimo namreč globoko segajoče ločenje vradne Italije in veliko število Cerkvi zvestih in v resnici katoliških Italijanov. Vsako deljenje pa je slabljenje. Nasledek je, da pravi konservativni del umikuje državi svojo prijaznost in podporo. Ta borba zoper Cerkev in Papeža redi v okrilju naroda tisto versko nasprotje, kakoršno nikdar ni pospeševalo očitnega blagostanja, temveč je vselej imelo v sebi le kali narhujših nesréc in strahovavnih šib. V obliči tujih zemelj Italija ne le sebe oplenuje spoštovanja, ktero bi ji rodil mir s Papežem; marveč gospodujoči razpor tudi vzrokuje, da so katoličani vesoljnega sveta njeni nasprotniki; nakladati si mora Italija nezmérne žertve, in pri vsaki priliki utegne s tem sovražnikom nakloniti orožje, ktero le-ti zasujejo zoper Italijo samo.

To tedaj je blagor, je velikost Italije, ktero ji pripravlja sedanji vodja njenih osód: on vse, kar ima v svoji moči, na to obrača, da bi razdjal katoliško vero in papeštvo, kakor to zahteva pogubljiva osnova framasonov.

(Dalje nasl.)

Modroversko kermilo zdrave omike.

(Dalje.)

III. Edinost prave vere.

25.

Kerščanske vere deseto znamenje božje je, da zadostuje vsem potrebam človeškega duha. V sebi vidim vse navskriž. Krepost častim, greh pa lovim.¹⁾ Nezmerno sem šemast; kar se mi prepové, to me mika, kar se mi dovoli, zato ne

¹⁾ Video meliora proboque, deteriora sequor. Ovid.

maram več.¹⁾ Koj ljubim, koj čertim isto stvar, pa ne vem zakaj.²⁾ Hočem in nečem: zvečer sem pogostoma drugi, ko zjutraj, živ sem veter-njak. „Čutim drugo postavo v svojih udih, ktera se vojskuje zoper postavo mojega duha, in nemilo zajavčem: Jaz nesrečni človek, kdo me bo rešil od telesa te smerti?“³⁾ Moj duh poleteva brez vspeha k nebesom, neko nesrečno težilo zvrča ga vedno na zemljo. „Človek, od žene rojen, malo časa živi in je z mnogimi nadlogami obdan. Pricveta kakor cvetlica in se potepta, in beži kakor tenja in nikoli ne ostane v istem stanu.“⁴⁾ Žalostna skušnja me uči, da je veliko težav vsem ljudem prirojenih in težek jarem sloni nad Adamovimi otroci od dne njih rojstva do dne njih pokopa.⁵⁾ Iščem sam sebi zdravil za svoje boleti, pa zastonj. Razgrinjam knjige modri-janov, ki se ustijo učitelje človeštva, berem in prebiram, pa mesto zaželjene svitlobe najdem samo temo. Obračam se h kristjanom. Dajejo mi knjige, njim svete. Berem in zavzamem se. Zares so znamenja božja v njih očivestna. Na prvo nahajam pri njih v izvirnem grehu prvih starišev, zgodovino in začetek svojih težav; potem zvém iz njih vesoljnega Rešenika, ktere-ga je Bog obetal berž po padu prastarišev in ga naznanjal raznih dob po navduhnjenih poslancih. Na zemljo prišel, mi razsvitljuje temote s svojo vero, me v slabosti krepi, med v nadlogah vrači. Bi li smel tedaj le en trenutek dvomiti, da ni ona vera prava, ktera edina vstreza mojim po-trebam?

26.

Ednajsto znamenje božje je, da zadostuje kerščanska vera vsakemu dušnemu razvoju. Po-ganstvo je ugajalo surovežem, ker streže le po-željnosti; učeni so sploh zaničevali poganstvo, če so se mu na videz tudi uklanjali; ali njih modrije se niso mogle prikupiti ljudstvu, ker v njih ni bilo podobe resnice, ktera ima biti vsem umevna. Mohamedanstvo utegne tudi meseni po-hotnosti všeč biti: pa se studi blagemu umu in

¹⁾ Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata. — Quod licet ingratum est, quod non licet acius urit. Ovid.

²⁾ Odi et amo, quare id faciam, fortasse requiris: nescio, sed fieri sentio et excrucior. Catull.

³⁾ Video aliam legem in membris repugnantem legi mentis meae. Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Rom. 7, 23. 24.

⁴⁾ Homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis, qui quasi flos egreditur et conteritur. Fugit sicut umbra, et nunquam in eodem statu permanet. Job. 14, 1. 2.

⁵⁾ Iugum grave super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturae in matrem. omnium. Ecclesiastici, 110, 1.

sercu. Zategadelj je za obstanek te abotne vere treba bilo, da je njen vtlemeljitelj vse pogovore zastran nje od začetka ostro prepovedal, ker ne bi nikakor preživela resnih pretresov. Sama kerščanska vera ima preslavno prednost, da je mila ukim in neukim. Modrejša od modrosti modrih, je umevna naj prestejšim. Vzvišena brez modrovanja in priprosta brez podlosti uči slaboumne verovati velike resnice, in podbuja prebistre umnike v malem zvestim biti. Odkod ta prednost kerščanske vere pred vsemi drugimi, če ne od njenega začetnika? Ker ni izumek učenosti, ne izrodek surovosti, temuč ker je bistveni razodetek same božje volje: zato se primerno in milo vjema s človeškim srcem.

(Dalje nasl.)

Marijino svetišče na Tersatu.

(Dalje.)

14. S. hiša se vdrugič odseli.

Prihod s. hiše in njeno počivanje na ravnici Teržaškega hriba — to je bil dokaz Božje moči in milosti in velik dar nebeški. Dobro ljudstvo se ga je neizmerno veselilo. Po pravici se je moglo hvaliti s tolikim biserom. Toda veselje to ni dolgo terpelo. V kratkem so se morali prepričati, da za velikim veseljem more nastopiti še večja žalost. Spet je bila sobota, spet vreme tiho, morje mirno, spet v prvem jutru, dne 10. decembra 1294, kar dvignejo nebeške moči posvečeno poslopje v zrak in nesó čez morje proti italijanski obali v cerkveno državo, tri dni preden se je s. Celestin odpovedal papeževi časti in s. Stol zasedel Bonifacij VIII. Mudila se je s. hiša pri Slavenih 3 leta, 7 mescev, 4 dni. Kakor so pastirji, bdeči pri čedah, na planoti betlehemski prvi zvedeli o rojstvu Gospodovem, tako so bili tudi pastirji, ki so v zraku zagledali žarovito svetlobo, slišali prelepi sklad glasov, videli, kako angeli nesejo s. hišo. Stermé popadajo na kolena, čakaje, kaj bo s prikaznijo. V tem se spusti s. hiša na prostor sredi gozda, miljo od morske brežine 4 m. od Rekanata. Drevesa so se ji priklanjala v pozdrav in so kriva ostala. Marijino hišo Nazareško so imenovali odslej Loreško, bodisi, ker je bilo v bližini mnogo lovoro-vega drevja, bodisi, ker je bil gozd lastina bogate gospe Laurete*).

Ali kedo opiše grozno sterjenje, neizmerno žalost, silno obupnost Tersačanov in okoličnega ljudstva, ko tisto jutro opazijo, da med njimi ni več nebeškega zaklada. Niso si bili svesti, da bi se bili v čem pregrešili, da bi si bili nezadovoljnost Matere Božje naklonili, da bi se bili tolikega darú nevredne storili. Plaho so se ozirali, če bi s. hišo drugje zagledali. Povpraševali so potnike; toda nihče jim ne more dati povoljnega odgovora. Kervovečega serca ne vedó, kaj bi počeli. Redko kedaj je bilo tako globoke žalosti, tako obilno prelitih solz, ko takrat.

To je jasno. Kako ne bi bil do mozga pretresen narod, ki je toliko terpel za nauk Marijinega Sina!

15. Koristni dostavek Loreški.

Pastirji so videli, da se je s. hiša z zraka spustila v gozd Loreški. Napotijo se tje, kaj pa najdejo hišo nenavadne stavbe in zidave. Ogledavši si jo s svetim strahom, hité praviti Rekančanom, kaj so videli in našli. Ti jim niso hoteli verjeti. Naposled se vendar napotí nekaj Rekančanov, ki odidejo pogledat. Sami se prepričajo, da je res, kar so zaterjevali pastirji. Od tega časa je prihajalo zmeraj več ljudi. Vsaki je bil poln veselja in spoštovanja, ki je občudoval to sveto poslopje. Očitno je bilo, da je rabila v namene bogoslužja. Hitelo je v gozd mlado in staro, ubožno in plemenito. Prihajali so mnogi bolniki in mnogoverstno-nadložni — v katerem stanu pa se takih pogreša? — ki so skusili dobrotno serce vedne pomočnice Marije. Po teh vidno uslišanih molitvah in čudovitih znamenjih je s. hiša Loreška daleč zaslovela. Kar v obhodih je germelo ljudstva v ta gozd. Tukaj so prenočevali v kolibah in kočah.

Znano pa je, da ni tako svete stvari, da ne bi je zlorabil hudobni človek. Takega božji pot je res Bogu na pot. Lahkomišljeni svet je imel to mesto za shajališče, da se je pogovarjal, kar žali pošteno uho, in počenial, od česar se angelj božji proč obrača. Tiste čase v deželi ni bilo še pravega miru. Tlelo je še mnogotero razpertje med strankami. V času pa, ko se maje pravica in postava, ima hudodelstvo široko pot. Zahajali so v gozd tatovi in razbojniki in druga derhal, ki je božjepotnike nadlegala, ter jim otimala blago in življenje. Ker je hudobni duh naredil tukaj v 8 mescih veliko grešilišče, preselila se je s. hiša na bližnji grič, last dveh bratov plemenitašev, Štefana in Simona Antiči, 100 čevljev od gozda in miljo od Rekanata. V gozdu pa je zapustila s. hiša sledove. Po previdnosti Božji so se dolgo ohranili. Mesto, kjer je nekdaj stala s. hiša bl. Device, ni bilo le nepreraščeno z osatom in ternjem, ki je raslo okolu; nasproti, bilo je prenapolnjeno z blagodišečimi zelimi, z najlepšo in bujnišo travo, z raznimi cveticami, lastnimi letnemu času. Tako piše ožividec Jer. Angelita*). Ono isto poterjuje 40 let za imenovanim ožividec Raf. Riera, ter pravi, da čutijo posebni vpliv milosti božje, kateri obišejo to mesto, da že 270 lét na njem ni vzraslo nobeno drevo, nobeno ternje, da je olepšano s skrivnostno lepoto*).

Ta Riera je srečno mesto tudi nizko obzidal. Hotel je kraj ko spominek ohraniti, ker so namerjali gozd izsekati in zemljišče v njive obrniti. Gaudenti*) piše l. 1784: Čudno je, da se je to majhino zidovje do danes ohranilo, dasiravno stoji že 220 lét,

*) Hist. s. Domus: . . . relictis in nemore vestigiis . . . cum etenim circum circa impenetrabilia admodum senticeta nemus occupant, medius tanen, in quo cubiculum sanctum Dominae consedit, locus a tribulis, omnique senticoso rubo prorsus immunis, virentibus multo maxime redolentibus herbulis mollique gramine pro temporum qualitate suis floribus variato colore depictis, intuentibus, mirabile visu, liquido apparet.

*) Sentiunt enim, qui sacrum illum locum invisunt, sensibiles coelestis gratiae influxus . . . a 270 annis nullas ibi arbores excrevisse, nullas spinas germinasse . . . arcana quodam decore ornatum. (Hist. translationis.)

*) Martorelli, Text. ist. l. 500 sq.

*) Storia d. s. C. d. Lor. Bil je arhidijakon cerkve Loreške.

na samem, izpostavljeno uimam. Kraju pravijo tudi Bandervorla, t. j. zastava, prapor, ker je v zraku plapolala velika zastava, kažejoča brodarjem po morji in potnikom po suhem prvi postanek s. hiše.

„Izročilo*) pravi — to tudi ni prav brez temelja — da so se drevesa v počestvenje (adorare) s. hiše priklonila in priklonjena ostala, dokler niso padla po viharju ali starosti ali sekiri. Ko je gozd še rasel — zdaj je posekan — mogli so romarji ukrivljena drevesa, dokaz čudovite dogodbe, videti od daleč, česar se prebivalci še zdaj živo in sveže spominjajo. Pravil mi je popolnoma resnicoljuben človek, da je še pred 20 leti sam videl nekaj teh dreves. Vse deblo jim je bilo ukrivljeno**), s krivino proti morju, od koder je prihajala s. hiša. Dolgo so stala drevesa. Ko so bili ostali gozd posekali, ta so pustili iz verskega spoštovanja. Naposled, čez 20 let, poderl jih je nevedni kmet, ker je izračunal, da ga ovirajo v poljedelstvu.“

Kaj porečemo na to? Brezvercu nič, ker nima dobre volje; tebi pa, ki si verni kristjan, bo dosti to-le: Če je na povelje Mojzesove palice skala dati mogla vode Božjemu ljudstvu, zakaj bi rastline pozdraviti ne mogle Mater njih stvarnika?

(Dalje nasl.)

Kaj je sad brezverske vlade?

Siti ali pa zagovedeni prostomišljaki čisto nič ne vedo, ali saj ne pomislijo, kako se godi po krajih, kjer več vere ni ali kjer je en del prebivalstva vero zaverget. Le strahoviti sad tacega zane-marjenja še koga dremajočih zbudi. Našim prostomišljakom v prevdarek naj sledi tukaj nekoliko sadu brezverske šole in sploh brezverstva na Laškem.

„Wanderer“ pod napisom „Srečna Italija!“ to-le piše:

Italijanski ministerski predsednik, frامason Krispi, ima preveč opravila z zunanjo politiko in z notranjim strankarstvom, kakor da bi mogel ohraniti v Italiji varnost življenja in premoženja miroljubnih državljanov in preganjati hudodelnike in potepuhe. Umori, tolovajski napadi, ulomi in tatvine se od dne do dne množijo in policija le redkokrat zaloti zlobneža. Od blagajnikov, ki so v zadnjih mescih okradli in ogulili javne zavode v Rimu za velike svote in še-le potem pobegnili, ko se je zvedelo za njihov zločin, niso niti jednega dobili. Po vsem mestu znan človek, ki je bil več let ravnatelj mestnih vertov rimskih, pahnil je nedavno v pozni noči svojo nesrečno ženo z mostu v Tiberu, kjer je utonila. Mimoidoči so ga precej spoznali in to precej naznačili policiji. Zjutraj že na vse zgodaj zvedeli so sorodniki umorjene za hudodelstvo in letali so od jednega policijskega vrada do drugega, da bi preganjal morivca lastne soproge. A le-tá se je še do desetih „bona pace“ (v hladnem miru) vmestu mudil, dal se obriti, preskerbel se z denarjem in potem brez vse sledi zginil. Pred kratkim prinesli so pre-mnogi časopisi vest o trojnem umoru, ki se je zgodil o poldne blizu mestica Terni. Tam stoji v samotnem

pogorji majhen samostan s šesterimi menihi. Trije so odšli v neko vas v okolici, kjer je bilo ravno žegnanje. Drugi trije so sedeli ravno pri kosilu. Brat kuhar, ki je bil ob enem tudi vratar, slišal je ne-previdoma močne udarce na vrata. Hitel je odpirat, a komaj je vrata odklenil, pobili so ga tolovaji z gorjačami, tako da je kmalu dušo izdihnil. Nato so roparji derli v obednico in enako pobili druga dva redovnika; potem pa so preiskali celi samostan radi dragocenosti. A našli so le prav malo. Nihče ni tega vedel. Ko so se drugi trije menihi proti večeru domu vernili, našli so svoje brate ubite v njih kervi in mogli so si iz tega celo stvar nekoliko raztol-maćiti. Zastonj so iskali štirinajstletnega dečka, ki je stregel v samostanu in od katerega so hoteli zvedeti, kaj se je zgodilo. Še pozno zvečer naznanili so to žendarmeniji in zjutraj na vse zgodaj prišle so oblastnije iz bližnjega mesta. Preiskali so celo okolico in v bližnji skalni votlini našli so ubitega dečka; toda o morilcih ni bilo ne duha ne sluha. Mnogo premožnih ljudi si ne upa iti na deželo, ker tamkaj niso varni pred morilci in tolovaji; tatovi ulomijo z največjo prederznostjo in nesramnostjo v stanovanja in pokradejo pri belem dnevu vse, kar se le dá odnesti. Tako popisuje še dalje nesrečno stanje mlade Italije.

V istini lepe razmere za toliko hvalisano, srečno, frامasonsko „zedinjeno“ Italijo!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Šent-Jernej. (Treznost.) Bilo je že mnogo-krati čitati v „Zgodnji Danici“, kakor tudi v drugih časnikih naše mile domovine, da so tu in tam vpe-ljali goreči gospodje dušni pastirji „Družbo treznosti.“ V vsakem kraju so kaki dobrovoljčki, kateri radi serkajo, bodi si žlahtne kapljice, tako imenovane Kristusove solzice, žlahtno vinsko kapljico, bodi si žgane pijače. — Tudi v vinorodnih krajih so sem ter tje ljudje, ki preradi v kozarec pogledajo, in ga premnogokrati do zadnje kapljice izpraznijo. Ker je pa tertna uš „filoksera“ že v mnogih krajih naše ljube Dolenjske mnogo kvara učinila in terte ugo-nobila, da ne pridelujemo toliko vina, poprijeli so se tudi po teh vinorodnih krajih ljudje žganjepitja, kar je vsega obžalovanja vredno, in potrebno, da bi se kolikor mogoče temu škodljivemu zlu za človeštvo v okom prišlo. — Naš skerbni in marljivi duhovni oče, gospod župnik Anton Fetich pl. Frankheim, so prvo adventno nedeljo oznanili, da nameravajo po želji prečastitega knezoškofa ljubljanskega gospoda dr. Jakoba Missia vstanoviti tudi v tej fari družbo treznosti. Zapisalo se je že mnogo udov, in opomi-njali so ljudi, ter povedali, da bo ob sklepu osmine Matere Božje čistega spočetja, t. j. 15. grudnia 1890, slovesno se pričela.

Ta dan, t. j. ponedeljek, 15./12. 1890 zjutraj ob 6ih bila je slovesna peta sv. maša, in med sv. mašo govor o vstanovitvi te koristne treznostne družbe. Podučevali in razjasnovali so prav temeljito in spod-budljivo glavne vodila te družbe treznosti v čast presveti Družini: Jezusa, Marije in sv. Jožefa. — Povedali so o odpustkih, ki so udom družbe trez-

*) To navaja Hor. Turselin, Hist. Lauret.

**) Toto videlicet trunco pronas eas fuisse.

nosti v čast sv. Družini podeljeni, ter prav primérne zglede navajali in podučevali verno ljudstvo, katerega se je bilo zbralo skoraj polna cerkev, kakor ob nedeljah, in vse je vdano poslušalo ginljive nauke. In tako imamo sedaj že vstanovljeno „društvo treznosti“ tudi v Šent-Jernej. Po pridigi nadaljevala se je peta sv. maša z blagoslovom. Na koru so pa v spomin tej slovesnosti peli novo latinsko mašo, tako imenovano „Chor Perlen“ od slavnega skladatelja g. Janeza Obersteiner-ja iz Inomosta na Tirolskem, in Tantum-ergo, pa tudi tako imenovano „Chor Perlen“ od skladatelja Fr. Schöpf-a iz Inomosta na Tirolskem.

Bila je zelo ginljiva slovesnost, in Bog daj, da bi tudi obilo sadú obrodila, ter marsiktero osebo in tudi cele družine obvarovala pred dušno škodo in zapravljanjem časnega premoženja, in bi si tako tudi mnogo dušnih zakladov za večnost nabirali.

Marija pa, ki je njenemu varstvu izročena ta družba, bo gotovo skerbela, da si vsak v svojem sercu napravi Marijino svetišče. Tako prelepo svetišče naj bo serce vsakega kristjana. V njem naj tiho in mirno kraljuje prelepa podoba čiste Device, ozaljšana z lilijami bele čistosti, s cveticami priserčne ljubezni Božje in s terdnim sklepom, trezno živeti. Saj je gotovo, da vsi zvesti služabniki, Božji so bili tudi služabniki in častilci Marijini. In kolikor lepše so posnemali Kristusa Jezusa, kolikor popolnejše so živeli, toliko lepše so Marijo častili in toliko priserčneje so zaupali v njeno mogočno priprošnjo. Trezno življenje bode koristilo duši v zveličanje, in prosimo zaščitnike družbe treznosti, naj nam izprosijo milost Božjo in stanovitnost te družbe, da vedno napredujemo po poti resničnega češčenja Matere Božje in sv. Jožefa, da enkrat stopimo med nje, da ž njim združeni častimo in slavimo našo Mater in Kraljico nebeško in se pri njej in ž njo vekomaj v nebesih veselimo.

Kr. Janez.

V jasnem dnevu.

Oj kako se ljubeznjivo
Izza gôr sem zadaní;
Solnce bolj in še bolj živo
Zvézd mil'jone zatemní!

Vse se giblje, se premika,
Kar je spalo, se budi;
Družba stvarstva, oj velika!
Že na posel svoj hití.

Radostno se mi ozira
V vél'ki božji svet okó;
Čut veselja se odpira —
Zdaj zrêm zemljo, zdaj nebó.

Vzgór višava je razpeta
Nad narave čudni kraj,
Zemlja spodej žarkov vnéta —
To je blišč, to sveti raj!

To so dela neizmérne,
Sled so večne res močí,
So lepote vse obširne,
Ki jih gledajo očí!

Al tečaj se dné zavije,
Zlati žarki potekó,
Ljubo solnce več ne sije,
Šlo je trudno za goró!

Tak ti tukaj si spolnilo
Voljo Božjo solnce spét,
Si krepčalo, si zlatilo
Kakor slikar Božji svet.

Tudi duše v tminah mrakov
Je ogrinjal grešni svét, —
Kar prisije znad oblakov
Milost Božja nas ogrét.

Se okó na nas ozerlo,
Že prisija nas ogrét,
Se nebó je nam odperlo,
Prišel Jezus je na svet!

Naglo kolobár se vije,
Minja že Advent za nas,
Skorej Solnce nam prisije:
Milostni božični čas!

Jak. K—ur.

Božični dan.

Sirota.

„O pridi zazôri Božični mi dan!“
Sirota v bolestih zdihuje,
„Bo Jezušček prišel, ozdravil me ran,
Serce ga željno pričakuje.“

„Saj bodeš, o Jezušček, k meni prišel,
Ker ljubim zarés te iskreno;
Nevestico svojo, me vbožico vzél,
Me peljal domú zapuščeno!“

„Saj ata in mama pri tebi sta že,
In bratec, sestra tam gori;
O ljubljeni Jezušček! pridi po-mé,
Dan sveti, zazôri, zazôri!“

„Pri tebi, o Jezušček, ni bolečin,
Šo same sladkosti, lepote;
O pridi, o pridi! iz nebnih višin,
Se smili uboge sirote“

„Naj idem in molim te v jaslicah tam,
Na jasni nebeški planjavi;
Življenje to mlado prav rada že dam,
Naj združim skor k tvoji se slavi.“

„Le solzna dolina je revni ta svet,
Sercé se mi kviško dviguje;
Da vekomaj v družbi izvoljenih čet
Navdušeno te preslavljuje.“

„Oj Detice božje, o Jezušček moj!
Ti nada, ti moje življenje,
O pridi, naj pride Marija s teboj,
Prinesi mi sladko rešenje.“

„Kaj ne, o moj Ježček! da upati smem,
Sem zmiraj te serčno ljubila;
Naj k staršem, k sestrici, in bratcu grem,
Da bodem te z njimi slavila.“

* * *

Zaznal se presrečni božični je dan,
Z Marijo tu Ježček je mali,
Jo angeljček pelje na dom že krasán
Obhajaj božični dan zali.

Radoslav.

Razgled po svetu.

Dunaj. Finančni minister je predštev za l. 1891 tako nastavil, da se bo potrebovalo 564 milijonov in čez 400.000; dohodkov bode pa 566 milijonov in čez 700.000, ter bi bilo pribitka 2 milijona in čez 200.000 in upa, da se bode državni dolg nekoliko zmanjšal. Tudi zunanji listi priznavajo ministrovno gospodarstvo.

Dunaj. Dunajski mestni svet je sklenil darovati 1000 gld. za križe, ki naj se dajo v mestne šole. Če tudi so jih k temu okoliščine, djali bi, prisilile, je to vendar dobro znamenje, da se je Dunaj začel čutiti in se išče rešiti „Dittesov“ in judovskega pre-gospodujočega vpliva. Ta izgled glavnega mesta bode oserčeval tudi katoličane po provincijah in marsiktera prostomislišljaska in brezverska visokost bo cécnnila.

Švicarsko. Kardinal Mermillod se ne verne več iz Rima v Švico, temuč ostane v Rimu; njegov naslednik, škof Genevo-Lozanski, bode menda semeniški vodja prečast. g. Jaccoud, in ker je kantonska vlada s tem zadovoljna, utegne njegova izvolitev v kratkem nasledovati.

Iz Mariannhill-a. Trapisti v Mariannhill-u vstano-vili so novo misijonsko stajo: Marija-Račič, v spomin na slovečo češko božjo pot, kajti vstanovi-telji so z večine Čehi. Iz te staje razvila se bode sčasoma velika občina, kajti nahaja se v jako pri-mernem kraju med mnogimi Kafri, ki so po nekaj še malikovavci, nekaj pa protestantje veslejanci, ki so doslej imeli svojega lastnega pastora in prote-stanško šolo na velikanskem posestvu, katero so kupili Trapisti. Tukaj je namreč živela velika mno-žica veslejanskih Kafrov, kot najemnikov. Ker smo posestvo mi kupili, pravi poročevalec, zginila je pro-testanška misijonska staja s šolo vred. Protestantje kraja niso radi zapustili; zato so raji postali kato-liki. Sè samim podučevanjem nebi nič opravili. Vse kaj družega pa je, če smo mi gospodarji zemlje na kateri živé Kafri.

Recimo ktero o tobaku.

Kranjec tobak pije, tudi kadí ga, pa to že bolj po nemški besedi in šegi, še tudi ga puha; Hervat tobak puši; Čeh, Poljak, Rus tobak kuri; Madjar ga pipka (pipázni) ali tudi kadí (füst-eni); Arabec in Turk, ga tudi pijeta ali srébata (šereb).

Kdaj pa se tobak začne pušiti, kaditi, puhati, pipkati? Svoje dni so to začenjali postavni, dobro odraščeni ljudje; zdaj ga puhajo dečki kmalo, ko dobijo hlače; ne bo menda dolgo, ko bojo že v zi-belki dobivali pipke ali smodke v usta, da ne rečemo „v zobe“, ki jih še takrat nimajo. —

Ali tudi ženske puhajo?

Videl sem pred davnim časom, da je skrivljena stara „mojškra“ imela pipico, mehurček s tobakom, gobo in kresalo, je šobe pod noskom malo zvežila in začela tobaček puhkati; pa druge blezo ni bilo nji enake, na daljino in širjavo ne; zdaj pa se nahajajo tudi že gospé ali celo gospodičine, ki smodke žu-lijó, menda zato, da jim lepše iz ust diší, pa da prej dobijo černe ali pa luknjaste zobce, to je boje „nobel“ po novem kopitu?

Kak cigan ali baraba tudi še zvéči tobak, ali kakor pravijo: „čika“. To je prav prijetno videti, kakor bi na primér grudil rujavo ilovico, samo da lepše diší, ko se mu sladka sokrovca cedí izmed černih zób.

Zdaj bom pa še povedal, kaj učenj možje pišejo o tobačnem puhanji.

Pravijo n. pr.: Da je puhanje tobaka v obče zdravju škodljivo, zlasti pa pri mladini, tega menda ni potreba še posebej omenjati. V tobaku se nahaja velika množina nikotina (tobakovca), ki je hud strup, in naravno na mlade ljudi mnogo hujše vpliva, kakor na odrasle, katerih zdravju pa tudi ne koristi. S kadenjem se ovira natorni razvoj in krepka rast, in premnogokrat namesto čednega životnega razcevtanja nastopi počasno hiranje z jetiko, in prerana smert. A to še ni vse! Koliko ljudi boleha na raznih pljučnih boleznih, na boleznih v gerlu, na razdraženih živcih (nervoznosti), in ne vedó, kaj je temu vzrok. Ako bi bili sami seboj odkritoserčni, bi priznali, da je povod njihovim boleznim prezgodnje pušenje, kadenje. Razun tega pa je kadivec še v veliki ne-varnosti, da se z nikotinom utegne zastrupiti, ali da se mu pamet zmeša, ko tabačna moč tudi v možgane sega. Tako na primer so morali pred kratkim nekomu nos odrezati, ker je od pušenja dobil raka; z ustnicami zarad raka pa imajo zdrav-niki pogosto opraviti. Neki 13leten deček v Parizu je umerl za zastrupljenjem z nikotinom, ker je pušil cigarete, in neki italijansk vradnik je zblaznel (ob-norel) radi pušenja. Toliko o škodljivosti tobaka gledé zdravja.

Za prvi lekcijon bodi zadosti; drugi pot še kaj več.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec december (gruden).

a) Glavni nameni:

Cerkev na Japonskem.

b) Posebni nameni:

25. Božič. Kerščansko prerojenje odpadlih in vstop ajdov v sv. Cerkev. Društvo sv. Detinstva Jezusovega.

26. S. Štefan. Dar modrosti in moč bojnikom Gospo-dovim. Odstranjenje sovraštev. Jetniki.

27. S. Janez. Razširjanje pobožnosti do presv. Serca Jezusovega. Pospešitelji molitvenega apostoljstva. Sestre sv. Elizabete.

28. Nedolžni otročiči. Mladina v nevarnosti glede nedolžnosti in vere. Odgojitelji in odgojiteljice. Sirotišnice. Vstanova presv. Serca Jezusovega.

29. S. Tomaž Beket. Angleško in Irsko. Rešenje delavskega stanja. Zapuščenje zmotnjav socialne demokracije.

30. S. David. Kerščanski vladarji in njihovi svetovalci. Napredek mnogih katoliških časnikov. Mnogo takih, ki so brez domačije, kruha in dela.

31. S. Silvester. Duh hvaležnosti za vse, v pretečenem letu prejete milosti. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine presv. Serca Jezusovega, ki so umerli v mesecu decembru in ki umerjajo v mesecu januarju.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odvrni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Bolna oseba za zdravje. — Neka hudo zbolela žena.

Listek za raznoterosti.

Posebna lepa barvana podobica Leona XIII se dobiva v „Katol. bukvarni.“ Na drugi strani so pod napisom „Luč z neba“ poznamnjane številke od Njih rojstva do papeštva. Tudi obilno družih podobice se tu na zbiranje nahaja.

Subdijakonat so 12. t. m. premilostni gospod knez in škof podelili trem frančiškanskim bogoslovcem, v nedeljo dijakonat, v sredo pa dvema mašništvu, ktera bota v god nedolžnih otročičev obhajala novo mašo, namreč: čast. P. Gothard Podgoršek v Kalobji na Štajarskem, č. P. Benignus Snoj pa v Zagorji ob Savi.

Imenovanje. Preč. gosp. Ivan Legat, profesor veronauka na državni gimnaziji v Terstu, imenovan je kanonik stoljnega kapitlja Teržaškega. — Iz serca čestitamo!

Amerika. V Schleisingerville-u, v škofiji Milwaukee, je po kratki bolezni umerl č. g. Fr. Spath, bivši 9 lét duhovni pastir v srenji sv. Petra. Bil je ranjki mašnik brez graje, blaga duša, odkritoserčne narave, rojen 30. sušca 1836 v Hitzendorfu, na Štajarskem; l. 1864 je prišel v Ameriko, in po doveršenih študijah je bil v Salezijanu mašnik posvečen 22. apr. 1865. R. I. P.

V Feldstettenu na Virtemberškem je 13leten deček iz norčije poskušal obešanje; njegovi sestri ste zbežali, ker je začel bled prihajati. Ko je skoro čez eno uro mati to zvedela, je bil deček že mertev. —

Poredni otroci vse posnemajo, in kolike grozne nesreče se pri tem zgodijo, n. pr. pri igranju s pušami! Pazite na otroke!

Katoličanstvo v Zedinjenih državah. Poročilo iz propagande pravi, da je v Zedinjenih državah severo-amerikanskih: 8,168,668 katolikov, 7657 duhovnov, 7072 cerkvá, 1658 kapel, 2600 farnih šol s 534,197 otroci, in 524 dobredelnih zavodov.

Nekaj o modérni šoli. Kako se dandanes mladina vzgojuje, kaže nam to, da se je na Nemškem letos samo do mesca septembra usmrtilo 289 (beri dvesto devetinosemdeset) mladih ljudi. — Ta lškarjotova smert, najbolj sramoten madež človeštva, res kaže, kako se pogreša prava kerščanska odgoja v novi dobi. Nesrečni samomorivec, ki se še le pred večnim Sodnikom prebudi!!

Iz angleške Amerike. Tu je 2,070,531 katoličanov, ki imajo 2155 cerkvá in kapel, 2361 duhovnov, 4940 učnih in 112 dobredelnih zavodov.

Angleška kraljica je definitivno določila, da kardinalom gre mesto pred angleškimi velikaši, takoj za člani kraljeve rodovine. To stvar je tedaj vravnala tako, kakor velevalo katoliške tradicije (izročila).

Iz vzhodnje Indije. V vzhodnji Indiji so že več let nemški jezuiti jako vspesno delovali. Po poročilu iz Propagande posnamemo sledeče: V vzhodnji Indiji je 1,030,252 katolikov, 544 misijonskih staj, 2891 cerkvá in kapel, 1282 učnih zavodov z 74,200 šolarji, 16 semenišč s 583 bogoslovci, 636 evropejskih in 236 domačih duhovnov, 115 sirotišnic.

Iz rimskega Martirologija.

(14. mal. serpana.)

V Rimu marterniki: ss. Tiburcij, Valerijan in Maksim — pod cesarjem Aleksandrom in Almahijem poglavarjem. Trije prvi so se na opominovanje sv. Cecilije k Kristusu spreobrnili in so bili od papeža sv. Urbana kerščeni, zaradi spoznavanja sv. vere hudo pretépani, in potem z mečem končani; Maksim pa, poglavarjev hišnik, prešinjen z unih stanovitnostjo in poterjen s prikaznijo angela, je začel verovati v Kristusa in je bil z osvinčenkanimi biči tako dolgo raztepan, da je dušo izdihnil.

V Interamni (sedaj Terni), na Laškem, sv. Prokul, škof in mučenec.

Enako sv. Domnina, devica in mučenica, ktera je bila z drugimi devicami tovaršicami s krono marterstva ovenčane.

V Aleksandriji sv. Tomaída mučenica.

Ravno ta dan sv. Ardalijon, igrališniki oponašavec, kakoršni so z deklamovanjem ter govori in oponašanjem družih ljudi ali stvari gledavce kratkočasili. Ta igravec je v kazališču kerščanske svete šege oponašal; toda kar neprevidoma ga je prešinil žarek milosti božje, da se je v trenutku spreobrnil in je resnico in svetost opravil pričal ne le z besedami, temveč je vero v Kristusa s prelitjem svoje kerví poterdil. — Da bi se pač tudi igravci na kerščanskih odrih tako spreobračali! Gotovo bi ognjena šiba ne zadela toliko kazališč, kakor se zdaj godi zaporedoma že več lét.

V Lugdunu (Leyden na Holanškem) sv. Lambert, škof in spoznovavec.

V Aleksandriji sv. Frontón, opat, ki je slovel s svetim življenjem in s čudeži.

V Rimu sv. Abundaij, mašnik cerkve sv. Petra.

Dobrotni darovi.

Za sv. Detinstvo: Iz Št. Vida na Dol. 1 gld. 24 kr. — Preč. g. župnik J. Rozman 10 gld. — Neimenovana roka 1 gld. — Z—ska ljudska šola pokloni k Božiču bratovščini sv. Detinstva borni darek 1 gld. v namen in s prošnjo, naj bi novorojeno Dete Jezus blagoslovilo njeno mladino in učenstvo v tekočem 1890/91. šolskem letu. — Jože Tavčar, cerkovnik na Brezjah, 4 gld. — Čast. gosp. Janez Tavčar, župnik v Lešah, 2 gld. — Čast. gosp. Anton Jemec, kaplan v Senožečah, 5 gld.

Za sv. Očeta: Fara Kamnik 44 gld. 29 kr. — J. O. 10 gld. — Fara Nevlje 7 gld. — Fara Tunjce 4 gld. 79 kr. — Po večletni navadi pokloni Z—ska ljudska šola Njih Svetosti Papežu Leonu XIII tudi letos kot novoletni borni darek 2 gld. s prošnjo, da bi Oni njeni mladini in učenstvu prosili pri poduku pomoč Božjo in darove sv. Duha! (Op.: Tudi drugo je vravnano. Vr.)

Za Bosno: Po preč. g. župniku J. Rozmanu 3 gld.

Za afrikanski misijon: Fara Kamnik 10 gld. 39 kr. — Fara Komenda 10 gld. — Fara Vodice 7 gld.

Za kat. kristjane na Severji: Fara Kamnik 5 gld. 53 kr. — J. O. 2 gld.

Pogovori z gg. dopisovalci.

D.: Vse je zaznamnjano in že nekaj opravljenega. — Obleko za uboge pogorelce prejmljejo preč. g. prošt dr. Ant. Jarc, na starem tergu v Ahačičevi hiši. —

VABILO

k naročevanju na 44. letnik

„ZGODNJE DANICE.“

Kdor je že blizo kakih osemdesetkrat koledoval za naročevanje na kak list, že skoro ne vé, kaj bi rekel. Veste, kako se je godilo varhu „Zgodnje Danice“ — Marije Device — pozna leta? Veliko in mnogo je ponavljal prelepi nauk: „Otročiči, ljubite se med seboj!“ Jaz pa pravim: Slovenci, ne dajajte s slaboverstvom prilike k prepiru, temveč v edinosti se ljubite med seboj, ljubite Marijo Device in naročujte se tudi pridno na „Zgodnjo Danico“, ki je njena lastina. Danica ima silno obširno polje, derži se pa stalno ene poti. Mnogi listi dan danes vodijo bralce ne po pravi poti, ampak pod pot in v brezno, in to je smertna rana našega časa. Sv. Lavrencij Justinijan imenuje Marijo „Tolažnico našega popotvanja“, in na to vedno meri tudi naša „Zgodnja Danica.“

Kdor je s temi zadovoljen, ga prijazno vabimo, naj nas podpira: naj pride z dopisi, naj pride z naročilom, naj pride s priporočevanjem „Zg. Danice.“

Zdaj pa živa in priserčna zahvala vsim p. n. naročnikom in verlim sodelavcem našega lista, pa vesele božične praznike vsim blagim Slovencem!

Naročnina znaša:

Za celo leto po pošti 4 gld. 20 kr.

„ pol „ „ „ 2 „ 20 „

V Ljubljani prejmana za celo leto 3 gld. 60 kr.

„ „ „ pol leta 1 „ 80 „

„ „ „ 1/4 leta — „ 90 „

Za prinašanje na dom se plača 40 kr. na leto. Posamezne številke po 10 kr. Za spreminjenje napisa med letom 15 kr.

Naročnina se po naj cenejši poti poštinih nakaznic pošilja pod naslovom: „Blaznikova tiskarna v Ljubljani.“

Vredništvo in založništvo.